

Amrita Sher-Gil és Egan Viktor

A világ legismertebb magyar festőnője 28 éves korában kiállítására készülve lett rosszul, két napra rá kómába esett, majd 1941. december 5-én meghalt. Orvos férje, a 31 éves Egan Viktor végig mellette volt, de nem tudott segíteni rajta. Amrita Sher-Gil halálának rejtélyét azóta is sokan próbálták megfejteni. A hivatalos magyarázat szerint egy rosszul kezelt trópusi gyomorfertőzés végzett vele. Anyja biztos volt benne, hogy Amrita gyilkosság áldozata lett: a férje mérgezte meg, mert nem bírta elviselni, hogy hitvese folyamatosan hűtlen hozzá. Bizonyítéknak azt tartotta, hogy Egan Viktor nem engedett más orvost az asszonyhoz akkor sem, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy ő nem tud segíteni. Mások szerint az elzárkózás oka a festőnő terhessége volt, és hogy férje tiltott abortuszt végzett rajta, s eközben szerzett hashártyagyulladás okozta a halálát. E verzió szerint azért kellett a terhességet megszakítani, mert a férj és a feleség első unokatestvérek voltak, és félték, hogy gyermekük nem lenne egészséges. Voltak, akik arról beszéltek, hogy a partnereit sűrűn váltogató művész nem is a férjétől terhes. Egyik verzió sem teljesen valószínűtlen. A budapesti születésű, magát magyarnak és indiainak egyszerre valló Amrita Sher-Gil valóban az unokatestvéréhez ment hozzá; házassága alatt – férje tudtával – több szeretője volt; nem ez lett volna az első abortusz, amit férje hajjt végre rajta; és a szakszerű orvosi ellátás valószínűleg csakugyan megmenthette volna az életét. Az „indiai Frida Kahlónak” is nevezett festő művészetének lényegéhez tartozik a vibráló életöszön és az erotika. „Minden művészet, beleértve a vallásosát is, érzékiségből születik” – vallotta. Eszerint alkotott és eszerint élte az életét. Megvalósította a keleti és a nyugati festészet szintézisét, forradalmasította az indiai képzőművészetet, képei ma dollármilliókért kelnek el.

Nevét sokkal többen ismerik a világban, mint bármilyen más magyar festőét. Magyarországról indult, rövid élete legfontosabb eseményei is ide kötik, életműve szülőhazájában mégis jobbra ismeretlen.

Kevés színesebb összetételű családot lehet elképzelni az övénél. Anyja, Erdőbaktai Gottesmann Marie-Antoinette magyar, francia, német és zsidó felmenőkkel rendelkezett, s ugyanolyan otthonosan érezte magát Bécsben, mint Párizsban vagy Budapesten. Fiatalon zongorázni és énekelni tanult, egy ideig Puccini volt a mestere. Éppen Londonban lépett fel, mikor egy hirdetést olvasott, amelyben a Viktória királynőnél vendégeskedő utolsó szikh király leánya mellé kerestek zenéhez értő társalkodónt. Jelentkezett és megkapta az állást. A vonzó, vörös hajú énekesnőért rajongtak a férfiak, és hamarosan a rajongók soraiba került a hercegnő különös vőlegénye, Umrao Singh Sher-Gil is. A hagyományos szikh turbánt viselő, hosszú hajú és szakállú Umrao a szanszkrit és a perzsa irodalom professzora volt, jártas a nyugati és indiai filozófiában, ezenkívül pedig csillagászattal, képzőművészettel és fotográfiával foglalkozott, s magát Tolsztoj követőjének nevezte. Számos kiváló tulajdonsága közül azonban az ragadta meg leginkább az ambiciózus magyar lány figyelmét, hogy egy ősi indiai maharadszacsalád leszármazottja volt. Rövid időn belül elcsábította a férfit, így mindkettőjüknek távoznia kellett a családott hercegnő környezetéből. Marie-Antoinette csak az esküvőjük után tudta meg, hogy férje a jó származáson kívül alig tud mást felmutatni a családi örökségből. Rokonai bőkezű támogatásából tartotta fenn magát, s bár ez sem volt kevés, közel sem annyi, mint amennyit felesége remélt. Az asszony éppen ezért kezdettől feljogosítva érezte magát, hogy férje mellett szeretőket is tartson.

1912-ben Budapesten telepedtek le, Szilágyi Dezső téri lakásukban nagypolgári szalont tartottak fenn, ahová már csak az egzotikus származású házigazda kedvéért is sok vendég járt. A feleség énekelt, a férj és sógora, a festőből orientalista lett Baktay Ervin pedig az indiai kultúráról tartottak előadásokat. Két lányuk született: Amrita Dalma 1913 januárjában, húga, Indira a következő év tavaszán. Amritát, bár hindu nevét a szikhek szent városáról, Amritszárról kapta, katolikusnak keresztelték. Leginkább hagyománytiszteletből – szüleinek egyáltalán nem volt fontos semmilyen tételes vallás. Kényelmes otthonukat egy évvel később elhagyták, s a szalonokat is be kellett szüntetniük. A világháború idején a brit állampolgárságú indiai apa hivatalosan ellenségnek számított, így nem volt tanácsos szem előtt lennie. Előbb a budai hegyekben béreltek házat, majd kiköltöztek

Dunaharaszti. A helyi lakosok még évtizedek múlva is beszéltek a náluk bujdosó indiai maharadszáról, aki kislányaival sétálgatott a Duna-parton. A lányok nem jártak iskolába, magyar házitanítójuk oktatott nekik minden tantárgyat, így – bár otthon franciául, angolul és pandzsábiul is folyt a szó – egymás között magyarul beszéltek. Indira mellé zenetanárt, az ügyesen rajzoló Amrita mellé rajztanárt is fogadtak a szüleik. Gondtalan életüket csak depresszióra hajlamos édesanyjuk szélsőségesen változó kedélyállapota nehezítette, Marie-Antoinettnak gyakran voltak hisztériás rohamai, olykor öngyilkossággal is fenyegetőzött. A nyugalmat az édesapa képviselte, aki ősi indiai mesékkel kápráztatta el gyerekeit.

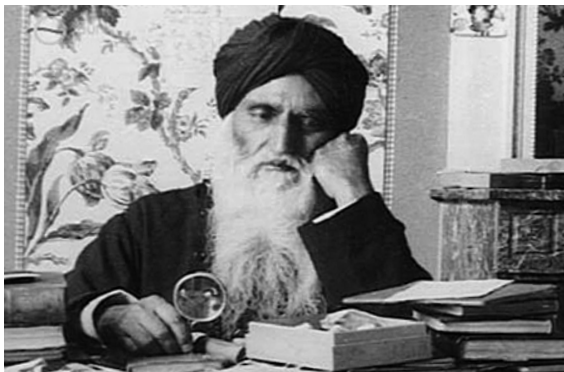
Dunaharaszti. A helyi lakosok még évtizedek múlva is beszéltek a náluk bujdosó indiai maharadszáról, aki kislányaival sétálgatott a Duna-parton. A lányok nem jártak iskolába, magyar házitanítójuk oktatott nekik minden tantárgyat, így – bár otthon franciául, angolul és pandzsábiul is folyt a szó – egymás között magyarul beszéltek. Indira mellé zenetanárt, az ügyesen rajzoló Amrita mellé rajztanárt is fogadtak a szüleik. Gondtalan életüket csak depresszióra hajlamos édesanyjuk szélsőségesen változó kedélyállapota nehezítette, Marie-Antoinettnak gyakran voltak hisztériás rohamai, olykor öngyilkossággal is fenyegetőzött. A nyugalmat az édesapa képviselte, aki ősi indiai mesékkel kápráztatta el gyerekeit.

Dunaharaszti. A helyi lakosok még évtizedek múlva is beszéltek a náluk bujdosó indiai maharadszáról, aki kislányaival sétálgatott a Duna-parton. A lányok nem jártak iskolába, magyar házitanítójuk oktatott nekik minden tantárgyat, így – bár otthon franciául, angolul és pandzsábiul is folyt a szó – egymás között magyarul beszéltek. Indira mellé zenetanárt, az ügyesen rajzoló Amrita mellé rajztanárt is fogadtak a szüleik. Gondtalan életüket csak depresszióra hajlamos édesanyjuk szélsőségesen változó kedélyállapota nehezítette, Marie-Antoinettnak gyakran voltak hisztériás rohamai, olykor öngyilkossággal is fenyegetőzött. A nyugalmat az édesapa képviselte, aki ősi indiai mesékkel kápráztatta el gyerekeit.

Dunaharaszti. A helyi lakosok még évtizedek múlva is beszéltek a náluk bujdosó indiai maharadszáról, aki kislányaival sétálgatott a Duna-parton. A lányok nem jártak iskolába, magyar házitanítójuk oktatott nekik minden tantárgyat, így – bár otthon franciául, angolul és pandzsábiul is folyt a szó – egymás között magyarul beszéltek. Indira mellé zenetanárt, az ügyesen rajzoló Amrita mellé rajztanárt is fogadtak a szüleik. Gondtalan életüket csak depresszióra hajlamos édesanyjuk szélsőségesen változó kedélyállapota nehezítette, Marie-Antoinettnak gyakran voltak hisztériás rohamai, olykor öngyilkossággal is fenyegetőzött. A nyugalmat az édesapa képviselte, aki ősi indiai mesékkel kápráztatta el gyerekeit.

„Magának már a bölcsőben is értenie kellett a festészethez”

A menyasszony öltöztetése

gába forduló Európát. Indiába utaztak, és a Himalája tövében, Simlā városában telepedtek le. Házukban rendszeresen „magyar esteket” tartottak, ahol a két lány és édesanyjuk klasszikus zenei koncerteket adtak.

Amrita festett is, s fiatal kora ellenére igen érzékenyen választott témát: a hozzá hasonló korú, férjhez kényszerített indiai gyereklányok sorsa ragadta meg. Olyan tehetségesnek bizo-

nyult, hogy 1923-ban képzőművész tanárt fogadtak mellé: egy olasz szobrászt, aki hamarosan édesanyja szeretője lett. Amikor egy évvel később a szobrász visszatért Olaszországba, Marie-Antoinette a lánya képzésére hivatkozva a gyerekekkel együtt követte. Egy jó nevű firenzei művészeti iskolába íratta Amritát, de a tanulmányok nem tartottak soká. „Rövid és szenvedéssel teli idő után fellázdattam a rám kényszerített külső fegyelem ellen (...), felháborított a rajziskola ostoba és élettelen rutinja, amely személyiségemet inkább szétzúzni volt alkalmas, mintsem kitárulkozásban segíteni” – írta később életrajzában. Lázadásként aktokat festett, és a katolikus tanároknak apja vallástalanságával dicsekedett, így nem csoda, hogy hamarosan eltanácsolták az iskolából. Visszatértek Indiába, ahol autodidakta módon képezte magát. Nagybátyja, Baktay Ervin foglalkozott vele, ő javasolta neki, hogy élő modelleket fessen.

Amrita koraérett lány volt, már 16 éves korában felnőtt nőként viselkedett és öltözködött. Ekkor készült önarcképeiről egy klasszikus indiai szépség néz vissza ránk, de a valóságban csak mérsékelten volt szépnek mondható. Egy ismerőse szerint alacsony volt, hosszúkás arcú, vastag ajka fölött egy kis bajusz árnyékával. De akárcsak a hasonló adottságú Frida Kahló esetében a Föld másik oldalán, átütő egyéniségének, erotikus vibrálásának nem tudtak ellenállni a férfiak. 1929-ben a család Párizsba költözött, hogy Amrita a legjobb iskolában fejleszthesse tovább a rajztudását. Osztálytársa, a későbbi festő, Boris Taslitzky így emlékezett érkezésére: „Egy napon egy száriba öltözött lány jött. Elképesztő csend fogadta. Még sosem láttunk hozzá foghatót. (...) Elkezdett dolgozni és elhúltünk a munkája látán, annyira érett volt, holott a lány, azt hiszem, alig múlt tizenhat éves. (...) Egy kicsit mindenki szerelmes volt belé, már úgy értem, a fiúk... Én is.” A Szépművészeti

Főiskola legfiatalabb diákjaként Amrita nem csupán tehetségével tűnt ki: még a sokat látott párizsi bohém művészvilágot is meg tudta lepni szabados szerelmi életével. Nem tudjuk, hogy Boris Taslitzky, az *Egy fiatal férfi portréja* című képének modellje első volt-e szeretőinek sorában, de azt igen, hogy még nagyon sokan követték. Partnerei között nemcsak férfiak szerepeltek, hanem szép számmal nők is. „Nem a szépségével ragadott meg, hanem lényének kisugárzásával. Tele volt vitalitással és magabiztossággal” – írta róla egy szeretője. E magabiztosság odáig terjedt, hogy amikor egy kiszemeltje túlságosan félénken kezdeményezett, ő tette meg az első lépést: levetkőzött, és meztelenül lefeküdt a szőnyegre. Szerelmi étvágyáról legendák keringtek, volt, hogy egy hét alatt tíznél is több partnere volt, azaz egyetlen nap akár kettő is.

Ezt a fajta szexuális túlfűtöttséget a szülők ritkán nézik jó szemmel, de Amrita esetében más volt a helyzet. Részletesen beszámolt anyjának kalandjairól, Marie-Antoinette pedig maga is szorgalmazta a férfiakkal való ismerkedést. Persze őt leginkább az motiválta, hogy lánya jómódú partnert találjon. Párizsi lakásukon gyakran rendezett társasági összejöveteleket, hogy ott Amrita hozzá illő férfi-

Testvérével Nógrádverőcén

akkal ismerkedhessen. Bemutatta neki egy dúsgazdag indiai rádza fiát, az Európában zenét tanuló Yusuf Ali Khant. A lány viszonyt kezdett a fiatalemberrel, akiről portrét is festett, de arról hallani sem akart, hogy hozzámenjen. Kiszemeltje ugyanis hozzá hasonlóan bohém életet élt, mohamedán hite ellenére sokat ivott, és a nőket is igencsak kedvelte. A 30-as évektől kezdve a család minden nyarat Magyarországon, a Dunakanyarban töltött. Zebegényi nyaralójukban találkozott Amrita újra régen nem látott unokatestvérével, Egan Viktorral. A magas, szőke orvostanhallgató és a festőnő újra közel került egymáshoz, és barátságukból szerelmi kapcsolat szövődött. E vonzalom azonban nem jelentette azt, hogy Párizsba visszatérve

Amrita ne folytatta volna sokoldalú erotikus kalandjait.

Mozgalmas magánélete egyetlen percig nem akadályozta festői pályája kiteljesedését. Szerencséjére mestere, Lucien Simon felismerte, hogyan kell képezni a kötöttségeket elutasító lányt. „Nagysága abban a tényben rejlett, hogy ő sosem »tanított«; hagyta hogy a technikai nehézségekkel magunk küzdjünk meg, de mindig bátorította azokat a diákokat, akik eredeti önkifejezőmódjukkal felkeltették érdeklődését munkáik iránt” – írta mesteréről. A saját maga által felfedezett elődök közül Párizsban Cézanne, Van Gogh és Gauguin gyakorolták rá a legnagyobb hatást, Magyarországon pedig Aba-Novák Vilmos és a Zebegényben élő Szőnyi István, akivel minden bizonnyal személyesen is találkoznia kellett vakációi során. Első nagyobb méretű képe a *Fiatal lányok* című festmény volt, modelljei valószínűleg húga és egy barátnője voltak. Az indiai ruhába öltözött barna bőrű lány és félig lemeztelenített európai társának portréja egy csapásra híressé tette alkotóját. A festmény 1933-ban elnyerte a párizsi Szalon aranyérmét. Amikor a zsűri egyik tagja meglátta, hogy a díjazott egy alig húszéves lány, elképedt. „De hát ön

csupán egy gyermek! (...) Azt gondoltuk, ez egy férfi keze műve, aki legalább harmincéves tapasztalatot tud maga mögött – magának már a bölcsőben is értenie kellett a festészetéhez!” Amrita Sher-Gil nevét ezek után megjegyezték a műkritikusok, portréi és csendéletei újabb és újabb tárlatokon szerepeltek sikerrel, és sorban érkeztek az újabb díjak is.

Magyarországon is elkezdtek figyelni rá, egy nyaralás során találkozott kedvenc írójával, Karinthy Friggyessel, és eljutott a műgyűjtő-festő Hatvany Ferenc szalonjába, ahol a kortárs magyar festészettel is megismerkedett. És még valakivel: Láng Edit zongoraművésznővel, akivel ugyancsak viszonyba keveredett. Minderről valószínűleg tudott másik magyarországi kedvese, Egan Viktor is, aki megértéssel viszonyult Amrita leszbikus kalandjához. Anyjának ekkor írt levélben a festőnő az egyneműek közti, veszélytelenebb kapcsolatok előnyeit hangsúlyozta. Volt miért: meg-megújuló viszonya a ráerőltetett Yusuf Ali Khannal csaknem végzetesnek bizonyult. Amrita nemcsak nemi betegséget kapott udvarlójától, hanem teherbe is esett tőle. A betegségből unokatestvére, Viktor kezelte ki, és minden bizonnyal ő volt az, aki a nem kívánt terhességet titokban megszakította. Amrita ezt követően határozta el, hogy nem lesz a többnejűséget követendő hagyománynak tartó indiai arisztokrata felesége. „Azt hiszem, Yusuf az a fajta férfi, aki imádja a nőket, képtelen megelégedni a feleségével, és azt tervezi, hogy második feleséget is vesz. (...) A törvény nem fog megvédeni ettől, ha beleegyezem egy mohamedán házasságba” – írta anyjának.

A honvágy mellett e magánéleti bonyodalmak is hozzájárulhattak ahhoz, hogy párizsi tanulmányai befejeztével ismét Indiába utazott, ahol új alkotói korszaka kezdődött. Képein a brit fennhatóság alatti ország leginkább elnyomott rétegeit örökítette meg: a kasztrendszer érinthetetlen páriáit és a nőket. Az ősi indiai motívumok mellett Rabindranáth Tagore festészete gyakorolta rá a legnagyobb hatást. „Csak Indiában tudok festeni. Máshol nem vagyok természetes, nincs kellő önbizalmam. Európa Picassóé, Matisse-é, Braque-é és másoké. India csak az enyém” – vallotta nem sokkal érkezése után. Amrita édesapja hazájában is úgy robbant be művészetével, mint Párizsban. Képeivel itt is elnyerte a legfontosabb festészeti díjat, ám amikor szociális témájú műveit nem válogatták be legjobbnak tartott alkotásai közé, a kitüntetést visszaküldte azzal az üzenettel, hogy adják azt egy konzervatív festőnek. Közvetlenül nem politizált, de a hasonló gesztusokkal és az elesetteket bemutató képeivel már-már forradalmárnak számított. Akárcsak párkapcsolataival: a szigorú erkölcsű Indiában még inkább feltűnést keltett azzal, hogy továbbra

is szabadon váltogatta partnereit. Egyik szeretőjével, Malcolm Muggeridge brit újságíróval egy hétig tartott a viszonyuk, mert a férfi nem bírta követni Amrita szexuális tempóját. Impulzív egyéniségével és művészetével úgyszólván bárkit le tudott venni a lábáról. Hódolói között volt Dzsaváharlál Nehru, az Indiai Nemzeti Kongresszus vezetője, India későbbi első miniszterelnöke is. Az indiai történészek azóta is vitatkoznak róla, hogy Nehru csak szoros barátja vagy szeretője volt-e a magyar-indiai művésznek. A politikus eljárt a festőnő kiállításaira, rengeteg levelet váltottak, s Amrita azt mondta, csak azért nem festi le Nehrut, mert túlságosan jóképűnek találja. A kapcsolat intim voltát erősíti, hogy Amrita apja elégette az általa nagyon tisztelt Nehru leveleit, amikor lánya Magyarországra utazott. A festőnő szomorúan fogadta a dokumentumok megsemmisülését: „Azt reméltem, idős koromban régi szerelmes levelek olvasgatásával tudom majd szórakoztatni magam.”

1938-ban környezete megdöbbenésére kijelentette, hogy házasságra lép unokatestvérével, Egan Viktorral. Később döntését sokan azzal magyarázták, hogy Indiában nehezebben fogadtak el egy férjezetlen nőt, ám ez Amrita elveit ismerve nem lehetett valódi szempont. Akármi volt is az ok, a házasságot mindkét fél szülei ellenezték. Elsősorban attól féltek, hogy az unokatestvéreknek életképtelen vagy beteg utóda születik majd. Amrita és Viktor azonban titkokban megállapodott, hogy nem lesz gyerekük. Nemcsak azért, mert közeli rokonok voltak, hanem mert valójában nem is akartak. A vőlegény elfogadta, hogy Amrita korlátok nélkül, szabadon akar alkotni, és ugyancsak szabadon akar kapcsolatot létesíteni más férfiakkal. Ennek még az esküvő előtt bizonyítékát adta: Magyarországra indulása előtt teherbe esett egy alkalmi szeretőjétől, a Reuters indiai tudósítójától. A hajóúton vette észre terhességét, és a hajóorvost sikertelenül próbálta rábeszélni, hogy hajtson végre rajta abortuszt. Viktor a nápolyi kikötőben várta, innen indultak Magyarországra az esküvőre. A minden ceremónia nélküli, egyszerű szertartás után vallotta be Amrita férjének, hogy terhes. Viktor végrehajtotta az abortuszt. Nem a terhesség keserítette el, csak az, hogy felesége nem volt azonnal őszinte hozzá.

A férj édesanyjának, Amrita nagynénjének Baross utcai lakásában kezdték meg közös életüket. Barátaik szerint jól kiegészítették egymást: Amrita idealista volt és álmodozó, Viktor pedig realista és mindenben elfogadó felesége igényeivel szemben. Ő volt az első férfi, akit rövid együttélés után Amrita nem akart elhagyni. A festőnő levelet írt a házasságot még mindig ellenző anyjának: „Nagyon jól és boldogan élünk, és különösen jól kijövünk egymással. Nem az történik, mint ami-

kor valaki hozzámegy egy ismeretlenhez, akibe mélyen beleszeretett, aztán hirtelen arra eszmél, hogy »Úristen, mit keresek egy idegen mellett?«. A miénk egy kellemes bizalmi kapcsolat, és azt érzem, így is fog folytatódni. Nagyon jól ismerjük egymást!” A férj is hasonlóan jellemezte kapcsolatukat: „Kellemesen éltünk egymással; egyáltalán nem volt soha semmi gond vagy súrlódás köztünk.” Az esküvőjük után nyarat Siófokon töltötték, ahol Egan Viktor orvosként dolgozott, Amrita pedig angolra tanította. Októberben Kiskunhalasra kerültek a férfi katona-

orvosi szolgálata miatt. A magyar paraszti életet látva új lendületet kapott Sher-Gil művészete. Itt készült egyik legismertebb képe, a *Vidéki piac*, amelyen feltűnik az alföldi kisváros néhány jellegzetes épülete is. Sajat vallomása szerint a táj mellett ihletője volt Ady Endre költészete és Bartók Béla zenéje is. Az idilli időszaknak ismét a háború közeledése vetett véget: a festőnő és férje 1939 nyarán elhagyták az országot, és végleg visszatértek Indiába.

Érkezésük után először Gorakhpur városában telepedtek le, ahol Egan Viktor felesége nagybátyjának cukorgyárában kapott orvosi munkát. Amrita rengeteget festett, új képein az indiai táj és városi környezet mind hangsúlyosabban jelent meg. Mindig nappali fénynél alkotott, került a mesterséges megvilágítást. Sokan ekkor készült, *A két elefánt* című, letisztult stílusú képét tekintik egyik főművének. A festőnő azonban lassacskán alkotói válságba jutott, depresszió lett rajta úrrá. Testvéreinek levélben vallott róla, hogy életét reménytelennek látja, és kétségeiről férjével sem tud beszélgetni. „Aligha vagyok az a »boldog személy, gazdag, teljes élettel, vidámságot sugározva«, amilyennek képzelisz... Elvesztettem minden rugalmasságomat, érdeklődésem az emberek iránt, és azt a vágyat, hogy kapcsolatba kerüljek velük. Egyre üresebbé válok.” Elkésérítette a háború és az őket körülvevő mérhetetlen szegénység is. „Elemi erők működnek, hogy szétzúzzák, kivessék a dolgokat egyensúlyi állapotukból. Az egyének életének káosza és sötétsége, a háborúk, földrengések, árvizek mind összefüggeni látszanak” – írta hűgának.

„A miénk egy kellemes bizalmi kapcsolat”

A férj talán felesége állapotát látva döntött úgy 1941 szeptemberében, hogy a szürke ipari városból tovább költöznek egy pezsgő értelmiségi központba, Lahórba. Egan itt rendelőt nyitott, felesége pedig műtermet rendezett be a ház első emeletén. Megújult társasági életük is, Amrita életkedve pedig visszatért. Egy rendezvényen újra találkozott Nehruval, aki ezután elküldte neki az önéletrajzát. A festőnő válaszul a következőket írta a politikusnak: „Rendszerint nem szeretem az életrajzokat. (...) Nagyképűek és magamutogatók. De azt gondolom, a tiédet szeretni fogom. Te képes vagy olykor megszabadulni a glóriádtól, te képes vagy azt mondani: »amikor először láttam a tengert«, míg mások úgy szólnának: »amikor a tenger először látott engem.«” Felvetette, hogy megfesti a régen ígért portrét is: „Lágy arcod

van. Szeretem az arcod, egyszerre érzékeny, érzéki és megindító.” Erre már nem került sor. Amrita Sher-Gil éppen december közepére tervezett kiállításának műtárgylistáját állította össze, amikor a szomszédaiknál elfogyasztott vacsorát követően rosszul lett. A hirtelen rátörő betegség nagyon súlyosnak bizonyult. Két napig szenvedett, férjén kívül nem látta más orvost, teljesen kiszáradt. Már kómában volt, amikor barátai olyan szakembereket kerestek, akik ismerték a trópusi betegségeket. Késő volt. Amrita Sher-Gil két hónappal 29. születésnapja előtt, 1941. december 5-én meghalt. Testét másnap hagyományos indiai rítus szerint elégették, hamvait pedig a Ravi folyóba szórták, így halálának oka örök rejtély maradt.

Anyja a férjet vádolta gyilkossággal, és azonnal feléledtek a tiltott abortuszról szóló pletykák is. Mivel időközben Nagy-Britannia és Magyarország hadviselő felekké váltak, Egan Viktort a brit gyarmati hatóságok internálták, így legalább a gyilkossági vádak ellen nem kellett védekeznie. Soha nem hagyta el Indiát.

„Tele volt vitalitással és magabiztossággal” – Önarckép

Tizenhárom évvel később újránősült, indiai nőt vett el. Lánya, aki szintén festő lett, visszaemlékezéseiben leírja, hogy apja egész további életében Amrita hatása alatt maradt, és őt is a festőnő életművének folytatására nevelte. Egan Viktor 1997-ben halt meg, 87 éves korában. Amrita szüleit teljesen összetörte lányuk halála. Anyja mély depresszióba esett, s néhány évvel a háború után otthonában főbe lőtte magát. Umrao Singh Sher-Gil még néhány évet élt.

Amrita Sher-Gil művészeti öröksége a század közepén gyökeresen megújította az indiai festészetet. India függetlenné válása után őt tekintették a modern stílusirányzat megteremtőjének, merész témaválasztásának pedig politikai jelentőséget tulajdonítottak követői. Sokan ma is úgy tartják számon: ő harcolta ki, hogy a nők iskolába járhassanak, és művészi pályára léphessenek Indiában. Új-Delhiben utca viseli a nevét, életrajzát többen is megírták, a leveleiből kiadott kötethez Salman Rushdie írt előszót. Festményei hazájában nemzeti védelem alatt állnak, ezért csak nagy ritkán jutnak el külföldi aukciókra. Ilyenkor mindig szó esik az örökké szerelmes festőnő magyar gyökereiről.